

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția: Piața Unirii No. 3. Administrația: Parcul Ștefan cel Mare No. 8.	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament: Exemplarul 5 Lei Pe un an 200 Lei
---	--	--

PARTEA OFICIALĂ

No. 2984—1930.

Administrarea sf. botez în primejdie de moarte

Spre orientarea Ven. Cler diecezan comunicăm adresa Înaltului Minister al Justiției. Direcțiunea Juridică, No. 108397 din 21 Oct. crt. „Înalt Prea Sfințite, Răspunzând adresei D-voastre No. 1889—1930, am onoare să vă fac cunoscut că am încuviințat ca taina sf. botez să fie administrată chiar înainte de înscrierea nașterii în registrul stării civile, dacă noul născut este în pericol de moarte. p. Ministru ss. Măgureanu, p. Director ss. indescifrabil”.

Oradea, 24 Octomvrie 1930.

No. 2983—1930.

Te Deum pentru Măria Sa Marele Voevod Mihaiu

Comunicăm Ven. Cler diecezan, că în ziua de 8 Nov. atât din acest an cât și din anii viitori, în toate bisericile parohiale la sfârșitul sf. Liturghii se va oficia un Te Deum pentru Măria Sa Mihaiu Marele Voevod de Alba Iulia, care în acea ziua își serbează ziua numelui.

Oradea, la 24 Oct. 1930.

Concurs

Se deschide concurs pentru complenirea postului de cantor bisericesc la Biserica gr. cat. română din Beiuș pe lângă următoarele retribuții:

1. Locuință în natură, care azi valorează în bani 20.000 Lei.
2. Uzufuctul a lor 8 jugh. catastr. pământ cultivabil.
3. Ștoalele îndatinate.

Intrucât cantorul ales ar ști instrui și conduce și corul bisericesc, mai primește în plus folosința a lor alte 8 jugh. catastr. pământ cultivabil.

Doritorii de a ocupa acest post, trebuie să aibă voce frumoasă, să știe preciz cântările bisericesti și vor avea să-și trimită cererile înzestrate cu extras de botez, certificat de bună purtare și serviciu, cel mult până în 25 Noemvrie 1930, la oficiul parochial gr. cat. din Beiuș.

Senatul bisericesc gr. cat.
din Beiuș.

PARTEA NEOFICIALĂ

Congresul A. G. R. U-ului la Sighet

Zilele de 24—25—26 Octomvrie crt. au fost prilej de rară înălțare sufletească pentru noi și o manifestație greco-catolică de cari numai puține am avut în cursul istoriei acestei biserici. S'a ținut întâiul congres general bisericesc, unde au fost de față episcopii, preoții și mirenii.

Ședințele Comitetului central

Congresului i-au premers ședințele comitetului central în ziua de Vineri 24 Octomvrie crt. În aceste ședințe s'a discutat mai pe larg chestiunea înființării secțiilor A. G. R. U. O parte au fost pentru amânarea diviziunii A. G. R. U-ului pe secțiuni până după înființarea A. G. R. U. ca asociație specială în cadrele ei

proprii statulare. Alții membrii au ținut însă ca indispensabilă înființarea alor 3 secțiuni chiar de pe acum: secția religioasă a A. G. R. U., a presei și a tineretului. Asupra organizării acestor va decide Comitetul central într'o șediriță a sa care se va ținea la Cluj.

S'a mai discutat oportunitatea unui protest din partea congresului împotriva uneltirilor de desbinare a Maramureșului compact unit, venite din partea unor inconștienți și fanatici tulburători ai păcii confesionale în țară. Comitetul a admis în unanimitate acest protest. După aceste lucrări preliminare, cari au ocupat ziua de Vineri înainte și după masă, Sâmbătă în 25 Oct. după liturghia solemnă dela 9 ore celebrată de Il. Sa prepozitul Iacob Popa -dela Blaj, în cadrul căreia a

predicat cu multă vervă vicarul Năsăudului Dr. Tit Mălai, la orele 11 s'a deschis solemn

Întâia ședință publică a Congresului.

Președintele Dr. Valer Pop a deschis congresul printr'o avântată cuvântare, în care a arătat rosturile și menirea A. G. R. U. Au urmat apoi salutările.

D-l prefect al județului Maramureș *Dr. Gavrilă Juga*, purcezând dela adevărul confirmat de atâtea ori în istorie, că moralitatea publică este temelie de granit a Statelor, spune că Statul român nu poate decât să se bucure văzând că credincioșii mireni ai bisericii române-unite se asociază într'o societate al cărei scop fundamental e răspândirea principiilor morale în societate și familie.

D-l Dr. *Vasile Ile*, directorul spitalului și preș. „Astrei” salută A. G. R. U., spunând A. G. R. U. și Astra se vor întâlni pe sate într'o armonică colaborare.

D-na Flora Dr. Juga, în numele Reuniunii femeilor române din Maramureș și îndeosebi în numele femeilor gr. cat. aduce salutul și dragostea lor caldă pentru ideea mare a A. G. R. U-ului și făcând o adevărată mărturisire de credință spune cu mândrie, că femeia română din Maramureș își va da tot concursul și sprijinul său A. G. R. U., răspândind principiile moralei și apărând credința strămoșească romană și latină.

D-na prefect pentru cuvintele spuse cu atâta bărbăție și duioșie este frenetic aplaudată.

Rvs. vicar *Boroș* salută congresul în numele clerului și al poporului din Maramureș, spunând că acesta stă pelângă Cruce și aceasta Cruce îi dă tărie și mângâiere în prigonirile ce le rabdă nemeritat; căci noi nimănui n'am greșit.

Mai salută congresul Rvs. decan romano-catolic și directorul „Presei Bune” din Iași, *Dr. Anton Gabor*, care oferă colaborarea bisericeii latine din vechiul regat și își exprimă speranța că încurând vom vedea nunumai congrese de ale bisericii române unite, ci de ale bisericii catolice întregi din România. E viu aplaudat.

După salutările aceste calde d-l secretar-general *Dr. Augustin Popa*, prof. de teol. în Blaj, citește raportul general asupra activității anului 1929—30, care, cum spune, a fost un an de orientare și lentă organizare.

D-l *Iosif Orga* din Cluj citește raportul casierului, din care se constată că s'au înscris membrii a căror taxă face 696 mii, din cari 359 mii s'au încasat și 336 mii rămân de încasat. Prezintă apoi proiectul de buget pe anul 1931.

După exmiterea comisiilor cari vor studia rapoartele, ședința se ridică.

Sosirea arhierilor.

D. m. la orele 3 un imens public a ieșit la gară intru întâmpinarea celor trei arhirei. După sosirea trenului Preasfințitii episcopi (*Dr. Valeriu Traian Frențiu* al Orăzii, *Dr. Iuliu Hossu* al Clujului—Gherlii și *Dr.*

Alex. Nicolescu al Lugoșului) sunt salutați de autorități: primarul și preș. consiliului județean. Le răspunde arhiepiscopul *Dr. Valeriu Traian Frențiu*. Corul liceului cântă: Pe Arhieriei...

Ședința continuă.

După sosirea înalților arhieriei ședința publică a congresului continuă în sala cea mare a prefecturii ținută de intelectuali și țărani. Păr. protopop și arhidiacon *Ion Agârbiceanu* își ține conferința în cunoscutu-i limbaj și stil frumos. Raportorii comisiilor examinate a. m. își cetesc raportul aprobând toate cele cerute în rapoartele secretarului și al casierului general.

Sunt de remarcat propunerile comisiunii pentru funcționarea secțiilor, al cărei raportor e Păr. canonic *Dr. Nic. Brânzeu*, care propune și congresul aprobă:

1. Asociațiile religioase cu scopuri speciale, îndeosebi congregațiile, reuniunile mariane să se desvolte mai departe, cerându-se înalțului cor episcopesc uniformizarea lor pe întreaga provincie mitropoliitană.

2. Societățile cari n'au scopuri speciale să fuzioneze cu A. G. R. U.

3. Să se înființeze trei secțiuni ale A. G. R. U. religioasă, a presei și a tinerimii. Felul de organizare a acestora se încredințează comitetului central.

4. Comitetele diecezane să continue cu organizarea A. G. R. U.-lui în toate parohiile conform împrejurărilor locale și în cadrele statulelor generale.

După aprobarea acestor rapoarte d-l canonic *Brânzeu* propune un proiect de moțiune prin care se protestează energic împotriva acelor cari seamănă zizanie între frații din Maramureș, slăbind astfel forța de coeziune și de rezistență a neamului românesc de pe aceste plaiuri împotriva elementului străin și pregătind terenul pentru toate curentele subversive, cum sunt bolșevismul moscovit și antisemitismul. Congresul cere cu ultima energie factorilor constituționali să pună capet acestei acțiuni criminale, oprind cu desăvârșire orice poselitism în Maramureșul martirizat. Cere înalților ierarhi să îndepărteze orice piedecă ce ar favoriza și pe mai departe desbinarea Maramureșului.

Congresul aplaudă frenetic în picioare. D-l deputat *dr. Ilie Lazar* mai subliniază printr'o energică cuvântare cuvintele moțiunii și în numele mirenilor din Maramureș declară, că nu vor mai tolera acțiunea de subminare a Maramureșului întreg unit, ci vor și lua măsuri de împiedecare a celor inconștienți.

După aceste momente de generală însuflețire ședințele publice ale congresului se închid ca într'o apoteoză.

Liturghia solemnă.

Duminecă în 26, în piața fixită de lume venită din toată țara și de procesiunile nenumărate din Maramureș, s'a oficial o liturghie solemnă de către cei

trei episcopi, asistați de un număr de 12 preoți și 2 diaconi îmbrăcați în splendide ornate uniforme (aduse dela Oradea). Corul maestrului Hubic acompaniat de orhestră a dat răspunsurile. Publicul, ce ondula ca marea, stătea extaziat la vederea feericului tablou.

P. S. Dr. *Iulu Hossu* episcopul Clujului și al Gherlii a ținut o înălțătoare cuvântare arătând motivele pentru cari nobilul Maramureș trebuie să țină și pe mai departe la credința strămoșilor săi, care o au păstrat și păzit totdeauna cu atâta mândrie și dragoste.

Procesiunea euharistică.

După Liturghia solemnă s'a ținut pe străzile principale ale orașului o impozantă procesiune euharistică, *prima în istoria bisericii noastre*, la care a participat un imens public de vre-o 12-15 mii oameni. Steagurile fâlfăiau, cântările școlilor, teologilor și a poporului se înălțau spre Isus Dumnezeu, pe care Ex. Sa episcopul dela Oradea îl ducea în mâini, însoțit de ceilalți doi arhieriei și de un lung șir de preoți.

După procesiune se cântă frumosul Te Deu al maestrului Hubic.

La orele 2 s'a luat o masă comună de vre-o 300 persoane la restaurant, unde nu s'a ținut nici un toast.

Sedința solemnă.

Duminecă după masă la orele 3 $\frac{1}{2}$, s'a ținut în sala prefecturii sedința solemnă sub prezidiul arhierilor, într'o atmosferă extrem de ridicată și sărbătorească. Corul Hubic a cântat *Impărate ceresc*. Exc. Sa Episcopul Dr. V. Tr. Frențiu a citit un temeinic discurs de deschidere în care a arătat importanța acestui mare și întâiu congres general al tuturor Românilor uniți. Pomenind pe Preafericitul Părinte al Romei, corul a cântat *Imnul Regal*, iar la pronunțarea numelui Maiestății Sale Regale Carol II, *Imnul regal*, aplaudând publicul frenetic în picioare și înainte și după terminarea imnurilor.

II. *Iacob Popa* saluță congresul festiv în numele I. P. S. Metropolit dela Blaj Dr. *Vasile Suci*, înșirând motivele de ce I. P. S. Sa își trimită deosebita sa dragoste pt. congres și pentru Maramureș.

Studentul *Vasile Bondrea* aduce omagiul Asociațiunii Naționale a Studenților Români uniți din Cluj.

Apoi P. S. *Nicolescu* al Lugojului își dezvoltă preainterisanta sa conferință *despre necesitatea și foloasele purității*, conferință care a stârnit admirația întregului congres pentru temeinicia dovezilor aduse din toate domeniile științelor.

Apoi președintele general Dr. *Valeriu Pop*, advocat în Cluj, rostește discursul de închiderea congresului, preamărind unilatea, sfinșenia, catolicitatea și apostolicitatea bisericii romane cu care rămânem strâns uniți până la moarte. D-l președinte singur în biserică catolică vede principiile cari garantează *ordinea și moralitatea* desăvârșită. După înălțătoarele momente

provocate prin splendidul discurs al președintelui și între acordurile „Născătoarei de Dumnezeu” cântată cu neîntrecută perfecție de corul maestrului Hubic, I. P. S. Sa Episcopul Orăzii, seniorul între episcopii prezenți, declară congresul închis.

Concertul.

La orele 9 $\frac{1}{2}$ corul și orhestra maestrului Hubic a dat un variat și reușit concert în palatul cultural. S'au cântat bucăți de solo și concerte de Muzicescu, solo de vioară, cântece naționale în cor. Publicul a rămas foarte satisfăcut.

De încheiere ținem să subliniem nunumai reușita admirabilă a congresului peste tot, care a fost un prilej de puternică electrizare a tuturor conștiințelor române unite cu Roma și mai ales o puternică îmbărbătare a fraților noștri uniți din Maramureș și de peste Tisa, ci mai ales și reușita lui religioasă, spirituală, pe care încă s'a pus pond deosebit de către aranjatorii lui.

Vineri în 24 d. m. în biserică parohială gr. cat. a ținut o vastă și documentată predică Păr. Dr. *Alotșie Ludovic Tăutu* dela Oradea despre *necesitatea credinței în timpurile moderne* și mai ales în împrejurările speciale dela noi; Sâmbătă la sf. Liturghie a predicat Dr. *Tit Mălaiu* Vicarul Năsăudului despre mântuirea sufletului; Sâmbătă d. m. la Vecernie II. Dr. *Jacob Radu* protonotar apostolic și prepozit dela Oradea despre mărturisirea credinței în legătură cu sf. mucenic Dimitrie, — s'au mărturisit sute de credincioși și s'au cuminecat Duminecă la liturgia solemnă câștigând indulgență plenară ce Preaf. Părinte a conces-o prin telegramă specială trimisă prin Exc. Sa nunțul din București. Așa că bucuria sufletelor noastre a fost deplină, pregătindu-ne a vedea mai mari decât aceste pe viitor. Credința noastră e un isvor nesecat de energie și însuflețire, a cărui punere în mișcare are să ne deie rezultate nebănuite.

Nu putem încheia aceasta dare de seamă fără a încreștă în mod deosebit tradiționala dragoste a fraților noștrii din Sighetul Marmației, cari și-au dovedit-o înc'odată cu prisosință primind aproape pe toți congresiștii în casele și la mesele lor. Dumnezeu să răsplătească ospitalitatea lor exemplară și să le fie spre mândrie, iar credința lor ce-au manifestat-o așa de sincer și cu atâta bărbăție, să le fie spre mângăire în zile grele și de restriște.

P. T.

Atențiune!! Atragem atențiunea Ven. Cler diecezan asupra concursului publicat de Comisiunea caihetică metropolitană în No. 43—1930 al foaiei „Unirea” din Blaj, privitor la scrierea unui manual de Istorie bisericească pentru cl. IV liceu.

— La Soc. „Sf. Ion Gură de Aur” se află de vânzare, cântarea Păr. Gârleanu „Crestin sunt”: numai text 1 Leu bucata; text cu note: 2 Lei bucata. La comenzi mai mari se dă rabat însemnat.

Consacrarea bisericii din Gruilung

Duminecă în 19 Oct. c. I. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan, Dr. Valeriu Traian Frențiu a consacrat noua biserică din parohia Gruilung.

Această parohie fiind săracă și într'un loc cu greu accesibil a fost aproape de tot părăsită și delăsată. Preoții, cari o administrau din Drăgești împreună cu Decănești, în lipsa unui venit mai însemnat, nu se prea însuflețeau s'o scoată din marasm și peire. Deja din 1910 nu mai avea preot care să locuiască în localitate, ci era administrată când din Decănești, când din Drăgești. Biserica slabă din lemn, zidită în 1860 și reparată prin 1888, s'a dărâmat și desfăcut în 1918, așa că de 12 ani nici loc de închinare n'au avut acești bieți oameni, astfel că la ispita diavolului, 124 suflete s'au pierdut, trecând la rătăcirea pocăită.

I. P. S. Sa îngrijat de soarta acestor oi pierdute, după ce a încercat fel de fel de soluții, a recurs la una, care o credea mântuitoare: a recurs la ajutorul ordinului sf. Francisc din Moldova, cărora le-a încredințat păstoria acestor trei parohii cu situație jalnică: Drăgești, Decănești, Gruilung.

În 20 Oct 1929 s'au așezat doi părinți franciscani în Drăgești (Păr. Dr. Dominic Niculăeș și Păr. Ion Gârleanu, acest din urmă pentru parohiile Decănești și Gruilung) și exact la anul, 19 Oct. 1930, străduințelor continue ale neobositului și zelosului Părinte Gârleanu, i-a reușit să ridice biserica, loc de închinăciune lui D-zeu, de care să se isbească valul destrămării.

La ridicarea acestui sfânt și foarte de lipsă lăcaș au contribuit 3 factori: inima largă, darnică și înțelegătoare a nevoilor sufletești ale fiilor săi: Exc. Sa arhiepiscopul Dr. Valeriu Traian Frențiu, care a dat pentru zidirea bisericii 15.000 kg. var, 12 vagoane piatră, 16.000 cărămizi, și aproape întreg materialul lemnos, — Preafericitul Părinte Papa Piu XI, care a venit într'ajutor din depărtare mare cu 5000 Lire it. (43.000 Lei) — și zelul neobosit al Păr. Gârleanu, care cu o stăruință ce nu se dă îndărăt dela nici o piedecă, a colectat restul sumei necesară pentru zidire (mai bine de 17.000 Lei în Beiuș, la 15.000 la Lugoj, 6400 Lei dela o soră româncă din Alexandria Egiptului, 5000 Lei dela județul Bihor etc. etc.). Costul coperișului de tînichea (30.000 Lei) l-au dat credincioșii din Gruilung precum și toate cărăușile necesare pentru transport. Din cassa bisericii s'au dat 40.000 Lei, sumă adunată înainte, cu care s'a cumpărat cărămida dintr'o casă din Drăgești. Comuna politică încă a contribuit cu lemn de construcție cât s'a găsit într'o par-

celă a pădurii comunale și cu 200 m. lemne de foc valorizate în beneficiul bisericii. E de remarcant gestul laudabil și generos al profesorului Ioan Busiția din Beiuș, care a pictat și donat iconostasul și toate icoanele din el.

După ce din jertfa atâtor inime bune s'a ridicat acest sfânt lăcaș, în frumosul stil românesc, în ziua de 19 Oct. Ex. Sa Episcopul însăși de suita sa din Oradea (Rvs. canonic Augustin Maghiar, M. On. Vasile Barbul, Cl. Dr. Tăutu, On. Mihai Selăgianu, corul teologiei), și protopopul districtual Rvs. Dr. Valeriu Hetcou, în prezența multor intelectuali din jur, a unui foarte mare număr de credincioși din toate comunele din împrejur (ca la 5—6000), a consacrat-o spre mărirea lui D-zeu, cu hramul Nașterea Preacuratei Vergure Maria, așezând în altar moaștele sfinților martiri Gratus, Amanda și Redempta, iar pe altar o bucăciță veritabilă din adevărata Cruce a D-lui Hristos primită dela Generalul Părinților Franciscani din Roma.

Sfințirea a decurs în mod solemn sub un ceru admirabil de toamnă. Serbarea a fost onorată și cu prezența d-lui prefect al județului Dr. Petru Popoviciu, a d-lui deputat D. Popescu-Ceica, a d-lui notar din Lazuri Alex. Popescu („d-l grof” cum îi zice poporul) cu Doamnele și copilețele, a D-nei și D-lui notar din Drăgești, a Păr. Merloz cu frații asumpționiști din Beiuș, a mai multor învățători și învățătoare, impiegați de mișcare etc. Plăcută a fost și prezența parohului și protopopului din Bacău (Moldova) Păr. Iosif Tălmăcel, care a dăruit clopotul de 84 kgr. ce s'a sfințit în aceeași zi.

Masa dăruită de „nașa” bisericii, Dș Lucreția Frențiu, s'a servit în sala școlii de stat, unde harnicul învățător Dărăbăneanu cu Păr. Gârleanu și alți localnici, au făcut onorurile cu o amabilitate de neîntrecut.

Vrednic de încrestat e și faptul, că d-l notar Popescu a luat din vreme măsură ca drumul să fie dres și aranjat, încât Exc. Sa și alți oaspeți au putut veni cu mașina până în loc.

Nu putem încheia descrierea impresiilor avute cu ocazia acestei sfințiri fără să amintim frumoasa cântare — mărturisire de credință — a cărei poezie a compus-o însuși Păr. Ion Gârleanu (de altfel poet) iar poporul împreună cu școlarii au cântat-o în tot cursul procesiunilor. Iată și poezia cu melodia potrivită a fi cântată unde sunt pocățiți.

Gruilungul are un focar de lumină, cultură și mângălere sufletească, care dorim și sperăm că-și va împlini misiunea pentru care este destinat.

P. Dr. T.

CREȘTIN SUNT...

Poezia de Păr. Ion M. Gârleanu.

1. Creștin sunt din leagăn și țin cu țări-e Creștin-ța stră-bu-nă pri-mi-tă'n bo-tez. A ei a-de-vă-ruri sunt via-ță, lu-mi-nă Și eu fe-ri-cit azi le cred le ur-mez. Cred Doam-ne'n Ti-ne și nă-dăj-du-iesc Cu-a mea creștin-ță să mă mân-tu-iesc. mân-tu-iesc.

- Creștin sunt și'n drumul credinței curate Scriptura, tradiția măntovărădeș; În ele ca'n două comori necuprinse. Eu aflu cuvântul cel dumnezeesc.
- Creștin sunt și șapte sunt tainle sfinte Lăstate de Domnul ca să mă sfințesc. Prin ele coboară belșugul de haruri Și adesea în viață cu drag le primesc.
- Creștin sunt și scumpe îmi sunt ca și vieați Icoanele toate cu chipuri de sfinți. Văzându-le aproape măndemn la virtute Și rugile mele devin mai fierbinți.
- Creștin sunt și astăzi episcopi și preoți Eu am drept apostoli trimiși de Hristos. Ei singuri au dreptul să predice lumii Greșala s'o ierte la cel păcătos.
- Creștin sunt și crucea e semnul de viață Sub sare cu Domnul lupt neîncetat. Scăpat de osândă prin cruce de dușmani În viață și'n moarte eu fi voi scăpat.
- Creștin sunt și glasul de clopote sfinte Mă chiamă'n biserică ca să mă închin. Aci cu credință ascult liturghia Și dorul de ceruri prin cânt mi-l alin.
- Creștin sunt și toată iubirea și cinstea Fecioarei Maria i-o dau cu avânt. Ea ca Născătoare de Dumnezeu este Scăparea mea dulce pe tristul pământ.
- Creștin sunt și sfinții îmi sunt frați de cruce Ajuși prin iubire la țință în cer. Ei siguri de sine se roagă într'una Ca'n focul osândeii pe veci să nu pier.
- Creștin sunt și amintim frumoasa cântare — mărturisire de credință — a cărei poezie a compus-o însuși Păr. Ion Gârleanu (de altfel poet) iar poporul împreună cu școlarii au cântat-o în tot cursul procesiunilor. Iată și poezia cu melodia potrivită a fi cântată unde sunt pocățiți.
- Creștin sunt oriunde, oricând cu țările Hai, fraților, astăzi să mărturisim. Trăim în credința cea sfântă și dreaptă Și pentru ea veseli noi oricând murim.

Refr. Cred D-ne'nline...

OBERAMMERGAU

Oberammergau, simpaticul sat al Patimilor (m. 837) la poalele munților Ammer, e centrul cel mai important de pe Ammergau și gara finală a căii ferate electrice Murnau-Oberammergau. Pitorescul sat cu străzile bine îngrijite și multe din casele împodobite cu artistice picturi, se întinde, în mijlocul livezilor înflorite de alungul râului Ammer, bogat în păstravi, dominat de muntele Ettal, ascuțit ca o săgeată, pe al cărui pisc se înalță biruitoare o mare cruce; e semnul sacru al satului creștin, căruia o nobilă tradiție artistico-religioasă i-a eredit un renume mondial.

Coborându-le din tren, un tablou palestinian își desfășoară: un grup de tineri cu privire senină, cu plele lungi și blonde lăsate până pe umeri, se oferă ca să-ți ducă bagajul. Sunt tinerii din sat, cari în ziua următoare vor lua parte la Misterul Patimilor, pentru care ani de-a rândul s'au pregătit suflătește și trupește, lăsându-se spre acest scop să le crească și părul, fiindcă artificialul vulgar și profan trebuie să fie îndepărtat din reprezentația aceasta sacră. Toți în Oberammergau, am putea spune, trăiesc din marea dramă sacră care i-a câștigat renume. Întreg satul e în mișcare pentru evenimentul care le ține ocupată întreaga ziua. Și nu este o exagerare aceasta, deoarece, după cum anunța textul oficial, reprezentația ține *dela 8 a. m. până la 6 seara*, cu un interval de două ore la prânz.

Reprezentațiile se țin, am putea spune, în liber. O boltă imensă își întinde arcurile deasupra unui amfiteatru capabil de a scuti cinci mii de spectatori. Inchisă de trei părți, dinainte e cu totul deschisă și lasă ca privirea să lungească pe peisagiul natural, care e fondul acțiunii, și pentru care mijloacele artificiale au fost pregătite și dispuse cu o înțeleaptă sobrietate. Înaintea scenei e locul pentru orchestră, prosceniul amplu și lung, are de două părți două deschizături cu arcuri, paralele, la cele două margini a vastei bolte. Urmează apoi de ambele părți în formă de semicerc câteva scări, cari duc la un fel de atriu, pretoriul lui Pilat unul, iar celalalt casa Arhiepiscopului. Între acestea și teatrul propriu zis sunt alte două deschizături tot în formă de arcuri, cari înconjură teatrul însuși și sunt două străzi cari duc în cetate. Teatrul care e în mijloc, și nu e înalt, e foarte simplu fără ornamente și fără picturi, numai pe fațadă are o cruce aurie și doi serafimi cu fața la pământ în semn de adorație. O cortină albastră ascunde publicului pregătirile scenice, cari sunt și ele simple și de o sobrietate într'adevăr admirabilă și deamă de toată lauda. În afară de acestea edificii descrise, privirea omului cade liberă, prin aproape întreaga deschizătură a enormei bolte pe colina înverzită din față, câte un arbore își ridică crengile până aproape lângă teatru, iar prin văzduhul senin câte o pasăre plutește din când în când.

Reprezentațiile în forma actuală datează dela 1634

dar și înainte de aceasta dată „Ministerul Patimilor” în Oberammergau nu era cu totul necunoscut, căci unele părți ale textului mai vechiu le găsim deja în veacul XV. Dela 1634 însă reprezentațiile devin o datorie sacră, împlinirea unui vot. Atunci când în mijlocul războiului de 30 ani se ivi în Germania ciuma și ingerul morții își întindea aripile și asupra văilor din regiunea muntoasă a țării, așa încât sate întregi se depopulară în scurt timp, și în Oberammergau, care atunci avea abia 600 locuitori, muriră 87 persoane. Fu atunci că sfinții satului să adunare în biserica parochială și făcură votul, că dacă D-zeu îi va scăpa de blestemul acela, tot la zece ani vor reprezenta patimile; aceasta însă nu înseamnă, că n'ar fi existat deja o tradiție. Daisenberger, căruia i-se datorește textul oficial al dramei și care făcù reforma reprezentațiilor, scrie: „Mi se pare, că votul parochiei n'a introus un nou obicei, ci numai reia un lucru vechiu, pe cale de a dispărea și promite că îl v'a continua dealungul veacurilor reprezentând Patimele regulat.” După 1674 reprezentațiile se fixară tot la 10 ani și arare ori se făcu excepție dela acest termen. Sunt deci 300 ani de când Oberammergau își menține promisiunea sa de credință și de artă, înfruntând ne-numerate greutăți de ordin material. Recentele construcții și reînnoirea costumelor au impus multe sacrificii, suportate în numele unui nobil principiu: „Să rămânem credincioși datinilor părinților noștri.”

„Oberammergau — zic notițele istorice cari premerg textului oficial al dramei, — nu caută nici onoruri, nici câștiguri cu reprezentațiile sale, ci vrea numai să slujească Celui prea înalt și știe, că dacă D-zeu l-a ferit de rele dealungul veacurilor, a făcut-o această în vederea misiunii, pe care și-a luat-o: să conducă lumea, care dorește pacea, prin împlinirea votului său, la Crucea lui Christos, care singură dă adevărata pace.”

Reprezentațiile pentru cari Oberammergau se pregătește cu toată diligența și cu funcțiuni religioase în cari se cere ajutorul lui D-zeu, au început anul acesta la 11 Maiu în prezența Nunțului Apostolic din Bavaria, care a luat parte și la ultima recitare din 28 Sept. În cinci luni, din Maiu până în Sept., s'au ținut 79 de reprezentații, toate cercetate de un public numeros, dar îndeosebi așa zisele reprezentații oficiale din Dumineci, la care a luat parte un public internațional. Reprezentațiile din anul acesta înseamnă un succes notabil asupra celor precedente; s'au ținut cu 10 mai multe decât în 1922, participând mai mulți ca 400 mii de spectatori. Pentru pregătirea acestor spectacole comuna Oberammergau a contras un împrumut de 2.500.000 mărci, deci cam 100 milioane Lei. Din încasările ce s'au făcut la recitări au fost achitate datorile și au distribuit sume convenabile

artiștilor pentru a-i compensa, intru câtva, pentru lucrul pierdut în zilele când s'au ținut recitări. Dintre 2.300 locuitorii ai satului, 1.135 au luat parte activă la reprezentafii- 50 în orchestră 50 în corul la 4 voci, ceilalți la părțile recitate, în massele de pe scenă etc. Treisute de probe de ansamblu s'au ținut, din Octombrie 1929, până în Maiu 1930, în ceasurile de seară.

Reprezentafia se compune din trei părți: cântări, tablouri vii și drama propriu zisă. Coriștii sunt așezați în linie dreaptă dealungul prosceniului. Sunt aproape toți de aceeași înălțime: tineri, acoperiți cu o tunică albă orientală, încinși la brâu, cu o mantea largă și de o culoare cenușie deschisă deasupra; cu părul lung și blond, încins cu o diademă aurie. Rândul coriștilor se desface în două și cele două aripi se retrag în mod ritmic către cele două laturi ale teatrului, de vremece cortina se ridică și permite să se vadă primul din cele 24 tablouri vii: Adam și Eva alungați din Raiu. Rândul se formează din nou, unul declamează câteva strofe țesute din gândurile cele mai sublime și înălțătoare, cari formează scopul moral al dramei. Urmează apoi un alt tablou, adorarea Crucii, comentat și acesta, din partea corului. După acestea începe drama propriu zisă, împărțită în trei părți: prima parte, dela intrarea lui Isus în Ierusalim până la prinderea din grădina Getsemani; partea a doua, dela prindere până la judecata înaintea lui Pilat; partea a treia dela osândirea la moarte până la învierea Domnului. Un act final cu un tablou viu, preamărirea lui Isus, și imnul de mărire a corului termină puternica dramă. Intreg ritmul scenic, să-i zicem așa, e de o simplitate neîntrecută și de o putere fermecătoare, care îi atrage privirea și îi ține încordată atențiunea opt ore cât durează recitarea.

Și e de însemnat că totul, drama, muzica, actorii și directorii sunt țărani din Oberammergau. Cu toate acestea au creat și execută o operă artistică în sensul cel mai adevărat al cuvântului. E un popor de artiști care trăiește și transmite din generație în generație o bogată tradiție artistică, a cărei animator în primul rând este Religia. Sunt bine redată singuraticile persoane, mai ales Isus, Iuda, Ana, Caiafa, Ioan, ș. a., dar scenele cele mai frumoase sunt acele ale masseilor. Când mulțimea se revarsă din toate părțile și invadează prosceniul, agitând mâinile și cu glas ridicat, la îndemnul arhierilor, cere moartea Dreptului, acțiunea câștigă o putere impresionantă și neîntrecută, fenomen care se repetă și în scena de pe Calvar.

Leși dela reprezentafie obosit, dar adânc mișcat, cu amintirea neștersă a unui popor artist, care te mai face să gustezi una din genialele creațiuni ale evului mediu creștin. Și atunci, involuntar, ți-se naște întrebarea: cum se explică succesul acesta artistic din Oberammergau? Ce atrage atât lumea în aceasta localitate ascunsă a Bavariei? Cea mai marea parte a vizitatorilor vin din mari depărtări, mulți trec chiar

Oceanul, pentru a asista la acest spectacol religios; spectacol dat de simpli țărani, fără pretenții, fără studii de artă dramatică profesională și fără râvna de a produce senzații. Și nu toți vizitatorii sunt catolici; cea mai mare parte sunt de alte confesiuni, ba unii nu sunt nici măcar creștini. Sigur, dorința de a vedea lucruri noi și o bună propagandă turistică, contribuiesc mult la explicarea acestui fenomen, dar încă nu-l explică de-așajuns. Sufletul omului, și a celui mai modern, simte o sete după religie și se bucură de acele manifestații ale ei cari sunt potrivite să potolească întru câtva aceasta sete. „Omul din toate timpurile și din toate locurile simte nonostalgie continuă după Dumnezeu și dorul nestins după mântuire. De acea gustă și astăzi acel teatru spontan, genuin și sincer, care alături de biserică e o școală a credinței și de înălțare sufletească. Numai așa se explică, zice un ziar bavarez, de ce, și anul acesta, în fiecare dimineață înainte de opt, cinci mii de persoane se îndreptau grăbiți și făcuți spre teatrul din Oberammergau, pentru a nu pierde nimic din marea dramă și rămâneau acolo până la orele 5 d. m., deși de multe ori vântul, umezeala și frigul făceau cam incomodă rămânerea. Numai așa se explică de ce mulți spectatori, chiar și păgâni, își ridicau pălăriile în fața unor scene, ca Cina cea de taină, Calea Crucii, Mântuitorul răstignit, cași siliți de o forță lăuntrică irezistibilă.

Vizitatorii din Oberammergau își vor aminti încă multă vreme tabloul final al preamării lui Isus și salutul din epilog: „Încurajați de acest tablou, întoarceți-vă, o prieteni, la casele voastre, pătrunși de ințimă iubire a Aceluia, care v-a iubit până la moarte”.

Păr. Dr. Coriolan Tămăian

HÖNIG FRIDERIC

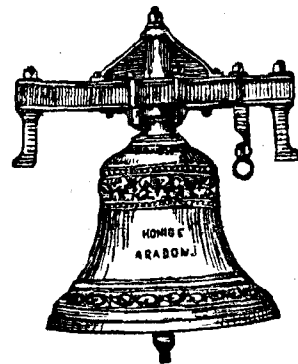
ARAD, SRTADA BARIȚIU 10-21.

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată
la anul 1840.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

Avizul administrației. Administrația „Vestitorului” roagă călduros pe toți acei stimați abonați, cari au primit aviz cu numărul trecut, să binevoiască a trimite abonamentul restant, ca să putem satisface și noi, acum spre sfârșitul trimestrului ultim al anului, îndatoririlor noastre ce le avem față de tipografie.

DOUĂ CONFERINȚE

(Urmare)

de **Dr. Iacob Radu**, prepozit capitular, protonotar apostolic

Acei doi fanatici și periculoși revoluționari fiind tolerați, dacă nu chiar ajutați, de către autoritățile politice și administrative compuse în mare parte din calvini și luterani, nunumai au tulburat și răsculat poporul în contra unirei, dar mai ales tulburările produse de către Sofronie au avut caracterul de adevărată revoltă politică și socială îndreptată în contra stăpânirii împărătești și în câțva susținută și de protecția curții moscovite. Sofronie se opuse chiar și episcopului ortodox Dionisie Novacovici trimis de Împăratul în Ardeal și se purta ca un craiu nesuferind pe nime peste sine. El își formase o adevărată armată care devasta și jefuia pe proprietarii nobili și pe preoții uniți. De aceea a fost de lipsă ca guvernul să trimită o armată în contra lui, în fruntea căreia ca comandant suprem a fost numit generalul Baron Bucow. Acesta a încercat să facă pace și liniște în țară mai întâiu cu blândețea apoi cu asprimea, dar nu i-a succes și așa s'a văzut silit a recurge la mijloace mai energice. Deci, știind el că în mănăstirile românești, destul de numeroase pe atunci în Ardeal, se adăposteau nu numai agitatorii de aici, ci și călugării vagabonzi, cari veneau dela Sârbi sau de peste munți cu promisiuni amăgitoare de ajutor și protecție dela pravoslavnică sau mai bine zis dela panslavica Rusie și cu amenințări de blăstăm și anatemă dela patriarhii Grecilor, a dat poruncă aspră ca toate acele mănăstiri să fie arse și distruse, ceea ce s'a și întâmplat cu mai toate, abia succedându-i episcopului Petru P. Aron să mântuiască câteva pe seama călugărilor uniți. Aceasta însă nu este de mirare, deoarece știm că în timp de războiu, și doară încă și mai rău era acel timp, comandanții trupelor sunt siliți să facă stricăciuni chiar și în contra voinței lor, ba ca să-și întărească pozițiile în contra dușmanului dărimă și pustiesc case și sate chiar și în țara lor.

Apoi să nu ne închipuim că acele mănăstiri erau niște monumente de artă plină de comori și de bogăție, ori sălășe de cultură și de știință! Nu, ci erau mai toate sărace schituri de lemn ridicate pe teritorii strein, în cari trăiau ca vai de ei câte 2—3 călugări ignoranți și săraci cari trăiau mai mult din cerșit. Dar totuși fiindcă și așa cum erau poporul ținea mult la ele ca la singurele locuri, unde putea afla odihnă și mângâiere sufletească în zilele de amar și durere în cari trăia, este foarte de regretată distrugerea și pierirea lor. Aceasta însă nu poate fi pusă în sarcina și în contul Bisericii catolice, care în propagarea învățăturilor ei nici când nu s'a folosit de violență și de distrugerea bunurilor nimănui. Și dacă totuși sub pretextul de a apăra și proteja biserica au făcut violențe și jafuri autoritățile civile ori militare, este vina lor; iar dacă la asemenea fapte s'ar fi dat și unele fețe

bisericești, fapta lor a fost totdeauna condamnată și reprobata de mai marii Bisericii, ca un abus și întoleranță streină de spiritul ei.

Doamnelor și Domnilor,

Am arătat în lineamente generale cum s'a făcut desbinarea bisericilor și unirea Românilor cu Roma. Acum ca încheiere, ca concludie a celor spuse, se pune dela sine întrebarea: Cari au fost urmările și efectele acestui act atât de important, al unirei noastre dela anul 1700?

Cea dintâiu și cea mai firească consecință, spre care au ținut și autorii ei, după cum arată însuși actul iscălit de ei, a fost reluarea legăturilor dogmatice și a unității de credință cu Roma, reîntoarcerea la sinul mamei dela care am supt laptele dător de viață al credinței și dela care în chip volnic și fără voia lor au fost rupți Românii înainte de ceea cu 8 veacuri, de către două popoare cari nici când nu ne-au iubit și nu ne-au voit binele. Și s'au adevărit atunci asupra noastră cuvintele Mântuitorului când s'a rugat: „*Ca toți să fie una precum Tu Părinte întru mine și Eu întru Tine*” (Ioan 17, 20).

Prin această unire s'a început revărsarea dumnezeieștilor raze de lumină ale credinței catolice și ale culturii creștine predicată în toată lumea în decursul veacurilor de către urmașii mai marelui Apostolilor Pontificii romani, și în acelaș timp neamului nostru i-s'a deschis calea spre civilizația națiunilor latine surori din luminatul apus.

Efectul politic, efect secundar dar tot important și de mare preț, s'a manifestat și cristalizat mai întâiu în activitatea neînfricatului martir al datoriei, al arhanghelului deșteptării noastre naționale, care a fost episcopul Ioan Inocențiu Clain și apoi s'a potențat în decursul timpului tot mai mult, putând noi zice fără teamă de a fi desminții, că în luptele politice naționale ale poporului român, păstorii și fiii bisericii noastre au fost totdeauna în frunte.

Iar efectele culturale și literare, recunoscute sunt de către toți scriitorii români obiectivi și de bunăcredință.

Este apoi de notat, că unirea aceasta este în sine de natură religioasă, și prin urmare greșesc aceia cari o judecă și apreciază mai mult sau numai după foloasele și urmările ei politice-naționale și culturale, ba chiar și economice. Aceste sunt numai efectele și roadele ei secundare, accesorii, dar precum se știe și în privința aceasta prin ea întreg neamul românesc a ajuns la un foarte bogat seceriș. Însă neasemănat mai multe și mai bogate au fost roadele ei sufletești, căci prin trânsa cei cari au primit-o și i-au rămas credincioși, au fost iarăși ultoiți în buciul cel de

viață dătător carele este Hristos.

Din toate acestea pentru noi românii-uniți de azi, ca învățătură trebuie să fie: Că precum S. Pavel apostolul spunea: „Nu mă rușinez de Evanghelia lui Hristos” (Rom. 1, 16), așa și noi să ne mărturisim credința catolică fără șovăire, cu vorba și cu fapta. Prin aceasta vom fi vrednici urmași ai strămoșilor cari prin unire au căutat mai întâiu mântuirea sufletului. În locul al doilea: Să ne susținem și apărăm biserica cu toate puterile și să îi asigurăm existența în contra tuturor dușmanilor ei, ori cât de neodihniți și ori cât de puternici ar fi ei. Din parte-ne atât acestora cât și mai ales acelora cari în bunăcredință se lasă ademeniți de viclenele lor șoapte și relele îndrăzneli, cu inimă frățească le zicem: Lăsați-ne în pace! Destul a fost că o dată neîmpăcații dușmani ai neamului nostru, Grecii și Bulgarii, ne-au rupt dela sinul dulce al mamei noastre Roma și ne-au făcut să rătăcim atâtea veacuri prin întuneric și să zăcem în umbra morfeii! Dacă noi am aflat iarăși calea bătută de strămoși dela încreștinare până la aceea fatală dată, lăsați-ne să mergem în pace pe ea, căci pe cei tari dintre noi tot nu îi veți putea abate, iar slăcănogi, cari, după cuvintele S. Pavel, sunt neputincioși și bolnavi și dorm (I. Cor. 11, 30) aveți și voi destui.

Sunt atâtea rele morale de îndreptat, atâtea rane de vindecat în România Mare și avem atâția dușmani comuni de combătut, încât săvârșesc o mare crimă națională aceia, cari mai provoacă și între noi vrajbă și ură. Să muncim mai bine, cum la buni frați și creștini se cade, în frățească armonie pentru binele iubitului nostru popor, care din nobila emulație a celor 1 biserici surori numai folos poate avea, iar din lupta fratricidă, pe care biserica noastră nici când nu o a dorit nici provocat, numai dușmanii țării pot profita. Să trăim ca frații până la ziua în care Domnul va vrea să fie, precum noi și credem și nădăduim că va fi: o turmă și un Păstor.¹⁾ Și până atunci noi vrem să trăim și vom trăi, căci cu noi este Dumnezeu. Biserica noastră are dreptul să existe pentru că după cum spune marele nostru învățat d-l N. Iorga: »Avem în această societate (în s. românească) așa de puține organisme, așa de puține lucruri legate de suflet, încât orice formă de existență morală a poporului românesc ne este scumpă«.

¹⁾ Este lucru cunoscut că și în clerul (chiar și între episcopi) și între credincioșii ort. români se află mulți cari sunt de părerea, că din criza morală în care se sbate azi biserica lor, numai o revenire sinceră la unitatea catolică o mai poate mântui. Lăncezirea mai departe în neputința și în haosul de acum și despărțirea de Naia lui Petru, carea singură are promisiunea divină de a putea învinge furia valurilor furtunoase ale acestei lumi (Fluctuat nec mergitur), o face să rătăcească fără cărmăci și fără scop spre perire sigură. Iar cochetarea și fraternizarea cu bisericile protestante, o poate duce numai acolo unde și acelea au ajuns: la sfâșierea și fărâmițarea în secte, cari nici ele nu mai știu pe ce lume sunt și încătrău merg. (Va urma)

CRONICI

Numirea noului episcop al diecezii Maramureșului. „Ossevatore Romano“, semioficiosul Sfântului Scaun, în numărul său din 17 Oct. aduce comunicarea, că Sf. Părinte al Romei a binevoit a numi pentru dieceza nou înființată a Maramureșului pe Rvs. canonic Dr. Alexandru Rusu, din Blaj. Această numire va stârni unanimă bucurie în toți cei ce se interesează de soarta și destinele bisericii noastre unite cu Roma. P. S. Sa noul episcop este un om cu un suflet nobil și cu inimă cu adevărat preoțească, care toată viața sa de până-acuma a închinat-o în serviciul desinteresat al bisericii. Orator distins, minte înțeleaptă, organizator de forță, energie de muncă neîntrecută, sănătate deplină, — iată ce-l fac foarte apt pentru noul scaun și noua misiune ce-l așteaptă. În numele clerului și al credincioșilor din eparhia noastră, „Vestitorul“ îi dorește viață îndelungată, mângâieri multe și reușită deplină în organizarea desolatei dieceze ce-i așteaptă energia de muncă. „Întru mulți ani Stăpâne“!

Tot aici notăm, că Sf. Scaun a numit pentru episcopia de Satu-Mare—Oradea pe Rvs. canonic Fiedler dela Timișoara, iar pe P. S. A. Pacha l-a confirmat definitiv pentru cea din Timișoara. Întru mulți ani!

Te Deu. Miercuri în 29 Oct. Exc. Sa Episcopul diecezan Dr. Valeriu Tr. Frențiu, asistat de canonicii Dr. Gr. Pop, Petru Tămăian, Aug. Maghiar senator, și de mai mulți preoți, a celebrat în catedrală, în fața reprezentanților autorităților civile și militare un Te Deu cu prilejul zilei aniversare a nașterii M. S. Reginei mamei Maria.

Cartea Genț, legătură până peste tot costă 60 Lei și porto la „Soc. Sf. Ioan Gură de Aur“ Oradea.

BIBLIOGRAFIE

Pregătire la moarte — Meditații asupra adevărilor veșnice — de Sf. Alfons Maria de Liguori, trad. de Societatea de lectură „In. Micu Clain“, Blaj, 1930, ed. IV. revăzută și îndreptată. 160 — IV + 494 pagini. Prețul 60 Lei + porto.

E vrednic de toată lauda gestul teologilor noștri gr. cat. dela Blaj, că au dat publicului cetitor ediția a IV a acestei cărți a Sf. Alfons. Ea nu cuprinde meditații numai despre moarte, ci despre toate adevărurile veșnice folositoare sufletului, încât e potrivită pentru oricare creștin, tinăr, bătrân, care vrea să-și mângâie sufletul și să-și îndrepteze viața prin adevărurile religiei creștine. E bună chiar și ca materie de predicat, de aceea o recomandăm nu numai mirenilor, școlariilor, teologilor, călugărilor și călugărițelor, ci și preoților din pastorație. — Costă 60 Lei + porto la „Librăria Seminarială“ ori la Societatea de lectură „In. Micu Clain“ — Blaj.

Nu plânge! Cuvântări funebre, de Dr. Ștefan Cioroian, protopop ort. român în B. Comloș. Arad, Tip. Diec. 1930, 80 — 222. Prețul 100 Lei.

In acest nățărau Chișinău, de Trofim Firicel, (versuri antisemite). Chișinău, Tip. ep. „Cartea Româncască“ 1930. — 320 — 24. Lei 20.

Pax, „Mântuirea este Unire“. de M. Theodorian-Carada. La autor, București, Str. Regina Maria 68. Prețul ? Foarte interesante reflecții asupra păcii mondiale și a unirii bisericilor.

